

Redactioneel: Interdisciplinair onderwijs, een actueel thema

Merel van Goch, Rianne van Lambalgen en Stephan Ramaekers

Interdisciplinair onderwijs staat momenteel in het hoger onderwijs volop in de belangstelling. Het interdisciplinair samenwerken wordt in steeds meer opleidingen gezien als een belangrijke te verwerven bekwaamheid, nieuwe opleidingen zien het licht waarin interdisciplinariteit een wezenskenmerk is, opleidingen werken samen in netwerken om ervaringen over interdisciplinariteit te delen en er zijn hogeronderwijsinstellingen waar de inbedding van interdisciplinariteit in al hun opleidingen, nu beleid is.

De redenen hiervoor zijn duidelijk: maatschappelijk, als ook in veel sectoren en werkvelden, zijn er vele complexe vraagstukken. Denk bijvoorbeeld aan ontwikkelingen op het vlak van migratie, klimaatverandering, duurzaamheid, energie, pandemieën, veranderende sociale structuren, globale economische afhankelijkheden, enzovoorts. De aanpak van dergelijke grote, complexe problemen vereist een integratie van inzichten uit verschillende invalshoeken. Al vroeg in de coronacrisis, bijvoorbeeld, werd gesteld dat een pandemie met zo'n impact een aanpak vereist met inzichten vanuit veel verschillende disciplines, en dus niet alleen de geneeskunde, epidemiologie, economische of sociale wetenschappen.

Het hoger onderwijs heeft onder andere als functie om de professionals van morgen op te leiden: zij die de inzichten, kunde en attitudes hebben om bij te kunnen dragen aan het oplossen van complexe vraagstukken. Daarom staat interdisciplinariteit in veel strategische plannen hoog op de agenda en wordt er nieuw interdisciplinair onderwijs ontwikkeld.

Interdisciplinair onderwijs zelf is ook complex. Het hoger onderwijs heeft een geschiedenis en traditie met disciplinaire fundamenteën, en daar zijn structuren, processen en mensen vooral op ingesteld. Interdisciplinair onderwijs vereist ten opzichte daarvan flexibiliteit op alle niveaus, van onderwijsbeleid tot onderwijspraktijk, van bestuurders, leidinggevendenden en ondersteunende diensten tot en met docenten en – natuurlijk – de studenten. Dit nummer van TvHO is een themanummer, waarin theorie en praktijk van interdisciplinair onderwijs vanuit verschillende invalshoeken wordt gepresenteerd, met inzichten en onderzoek naar de diverse aspecten van interdisciplinair onderwijs.

Diverse rapporten en initiatieven onderstrepen het belang van interdisciplinariteit in het hoger onderwijs, zowel in Nederland als in Vlaanderen, veelal met duiding van kansen en ontwikkelpunten voor onderwijsinstellingen (Withagen, Aarts en Valcke, 2018;

De Jonge Akademie, 2018). Concretere richtlijnen voor de invulling daarvan ontbreken doorgaans. Dat heeft vooralsnog geleid tot een grotere verscheidenheid aan interdisciplinaire programma's en versnippering van kennis over interdisciplinariteit in verschillende opleidingen (Holley, 2017). Voor onderwijsontwikkelaars blijkt het dan vaak ingewikkeld om het interdisciplinaire onderwijs concreet vorm te geven, onder andere omdat interdisciplinair leren niet gaat over het ondersteunen van één bepaald proces, maar over een combinatie van complexe cognitieve, inter- en intrapersoonlijke vaardigheden (DeZure, 2017). Hoe benader je een complex probleem met interdisciplinair onderzoek als de kwaliteit van mogelijke antwoorden niet goed kan worden beoordeeld of de richting van die antwoorden van tevoren vastligt? Hoeveel disciplinair fundament moeten studenten hebben om die in een interdisciplinaire benadering integratief te kunnen hanteren? De Universiteit Utrecht gebruikt hiervoor de term "disciplined interdisciplinarians"; studenten die hebben geleerd een balans te vinden tussen disciplinaire en interdisciplinaire perspectieven.

Aan deze en andere aspecten van interdisciplinair onderwijs besteedt dit themanummer aandacht. De verschillende bijdragen zijn te onderscheiden in drie categorieën: 1) het institutionele niveau van interdisciplinair onderwijs, 2) uitvoering van interdisciplinair onderzoek, dat vaak centraal staat in interdisciplinair onderwijs, en 3) de vormgeving en uitvoering van interdisciplinair onderwijs. Samen geven de drie delen zicht op vragen en uitdagingen waar docenten, onderwijsontwikkelaars en opleidingen mee te maken kunnen krijgen. De artikelen zijn geschreven vanuit verschillende invalshoeken, wat resulteert in een uiteenlopende collectie van perspectieven. Dat reflecteert ook de onderwijspraktijk: in docententeams die samenwerken in interdisciplinair onderwijs komen verschillende disciplines samen.

Literatuur

- Borrego, M., & Newswander, L.K. (2010). Definitions of interdisciplinary research: Toward graduate-level interdisciplinary learning outcomes. *The Review of Higher Education*, 34(1), 61–84.
- De Jonge Akademie (2018). *Grensoverstijgend. Kansen en belemmeringen voor interdisciplinair onderwijs*. Amsterdam: De Jonge Akademie. <https://www.dejongeakademie.nl/nl/actueel/nieuws/grensoverstijgend-kansen-en-belemmeringen-voor-interdisciplinair-academisch-onderwijs>
- DeZure, D. (2010). Interdisciplinary pedagogies in higher education. *The Oxford handbook of interdisciplinarity*, 372–386.
- Holley, K. (2017). Administering interdisciplinary programs. In: *The Oxford handbook of interdisciplinarity*.
- Wilthagen, T., Aarts, E.H., & Valcke, P. (2018). *A time for interdisciplinarity-an essay on the added value of collaboration for science, university, and society*. Tilburg University.